

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Iesu S. Theol. Professoris
Theologia Tripartita Sive Resolutiones Polemicæ,
Speculativæ, Practicæ, Controversiarum, & Quæstionum,
etiam recentissimarum, quæ in Schola, & ...**

Missionarijs, & alijs animarum Curatoribus, & Theol. studiosis solerter
accommodatæ ...

Complectens copiosè Resolutiones Theologicas, etiam modernas, ad
praxim accommodatas

Archdekin, Richard

Antverpiæ, 1682

Caput 3. De Impedimentis absolutionis per Reservationem, Censuram, &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40873

Part 3. tract 2. cap. 2. De Approbatione Conf. 213
trarium tradant nonnulli cum *Ledasma*, apud
Dianam p. 3. tr. 4. resol. 146. Possunt tamen alios
Parochos in cooperatores advocare.

Formula Approbationis quando in scriptis
conceditur hæc ferè esse solet. N. Dei & Apo-
stolicæ Sedis gratia Episcopus Diocesis N. Di-
lecto nobis in Christo (*nominatur approbandus*) sa-
lutem in Domino. Ut per Diocesim nostram,
de consensu eorum quorum interest, Verbum
Dei prædicare, ac Christi fidelium Confessio-
nes excipere, eosque mediante salutari peni-
tentiâ in foro conscientie à peccatis suis (*additur*
aliquando) etiam à casibus nobis reservatis, ab-
solvere liberè ac licitè possis, & valeas, Tibi
facultatem & licentiam per præsentem (*additur*
aliquando) ad revocationem nostram duraturas,
concedimus, & elargimur. Datum &c. addito
sigillo, nomine Ordinarii, & Secretarii.

CAPUT III.

*De impedimentis Absolutionis per Reservationem,
& Censuram &c.*

Scire debet quis Sacerdos tam secularis
quam regularis, etsi sit approbatus, &
ad audiendas Confessiones legitimè expositus,
variâ esse peccata mortalia, à quibus non possit
absolvere ratione Censuræ, aut reservationis
annexæ. Tenetur proindè Sacerdos antequam
Confessarii munus exerceat, sibi comparare no-
titiâ talium peccatorum, censurarum, ac re-
servationum: & in promptu habere præxim in-
illis penitentem dirigendi, & ad alium pro Ab-
solutione remittendi: quæ omnia in ejus com-
modum

214 Pars 3 tract. 2. cap. 3. De Impedim. Absol. &c.
modum pro instituta brevitate hic exponemus.

2. Peccata mortalia (quæ sola reservantur) alia sunt reservata Summo Pontifici, alia Episcopis, alia variorum Ordinum Prælati respectu suorum subditorum, quæ ipsi, præcipuè ex suis constitutionibus, scire debent.

3. Quando in Confessione occurrit peccatum, quod scitur esse reservatum, vel alium, qui noscitur habere potestatem à tali peccato absolvendi: suadet tamen charitas ut ipse potius Confessarius Superiorem accedat, ut veniam absolvendi ab eo obtineat, tacitâ tamen personâ, & peccato quod in Confessione audivit.

4. Si Superior adiri non possit, & in præsentia sit causâ urgens v. g. periculum infamiae aut scandali ex omissione Confessionis, aut Communionis, poterit inferior à reservatis absolvere, admonito pœnitente de onere se postea Superiori sistendi. Quod etiam fieri potest etiam si illud peccatum censuram reservatam annexam haberet. *Regim. Angel. V. Confessio. n. 10. aliquo.*

5. Peccet Superior, qui absque legetima causa difficilem se præbet Confessario petenti facultatem absolvendi ab aliquo casu reservato: quia reservationem reddit magis gravem & odiosam quam Ecclesia velit.

6. De Confessario ad Regularium Confessiones deputato constat, si Superior ei facultatem neget, posse illum pro ista vice pœnitentem absolvere, si ipse judicet facultatem illam concedi debere: de quo adfertur declaratio Clement. VIII. & Bulla Urbani VIII. apud C. Lugd. de pen. disp. 20. sect. 4. Idem licere si facultas negetur viro Religioso pio, docto, ac prudenti, etiam

Pars 3. tract. 2. cap. 3. De Impedim. Absol. &c. 215
et si non sit ex designatis Regularium Confessariis, ut probabile tradunt 7. Authores apud *Quintan. tract. 3. sing. 11.* Nota etiam ex *Suar. Diana p. 3. t. 2. resol. 26.* Regulares posse pro una vice à reservatis absolvi sine suorum Superiorum facultate, plures vix reperio.

7. Certum tamen est quando ex casu reservato, grave malum communitatis, aut aliorum scandalum timetur, posse Superiorem negare Absolutionem, donec pœnitens per se, vel Confessarium præbeat Superiori sufficientem notitiam ad illud malum evitandum, quod si nec hoc modo, nec aliter velit remedium adhibere, ob hanc culpam, tanquam ad Absolutionem indispositus, repelli debet.

8. Qui ignorat peccatum suum esse reservatum, aut Sacerdotem carere potestate absolvendi, si interim bonâ fide confitetur, validam suscipit Absolutionem: tenetur tamen errore cognito comparere coram alio, cui peccatum illud non est reservatum. *Reginal. Busen. Prepositus* aliique.

9. Si Confessario verè sit probabile peccatum pœnitentis non esse reservatum, valebit Absolutio, et si à parte rei reservatum fuisset, uti patet ex *Diana p. 9. t. 9. r. 29.*

10. Qui confitetur Sacerdoti habenti potestatem ordinariam, aut etiam delegatam ad absolvendum à reservatis, & sine sua culpa oblitus est exponere peccatum aliquod reservatum, potest postea illud confiteri Sacerdoti inferiori, & ab eo validè absolvi. Quia in priori Absolutione sublata est reservatio per Sacerdotem, qui potuit illam auferre. *Præp. Merat. Busen. Diana p. 4. t. 4. resol. 124.*

11. Si post debitum examen Confessarius positivè

216 Pars 3. tract. 2. cap. 3. De Impedim. Absol. &c.
fitivè dubitet, an pœnitens lapsus sit in mortale
reservatum, cum probabile sit peccatum de
quo sic dubitatur non habendum pro reserva-
to, poterit pœnitentem ab eo absolvere. Idem
dicendum etsi dubium sit negativum, id est, in
quo pro neutra parte rationes occurrunt, pro-
babiliter docet *Suar. Hurt. Henriq. Filluc. Bonac.*
Card. Lugo de pœnit. disp. 29. sect. 2.

12. Quoad censuram suspensionis, illa non im-
pedit à percipienda Absolutione Sacramentali.
Suspensio enim est censura quâ Clericus prohi-
betur ab usu Ecclesiastici Officii, vel beneficii,
vel ab utroque simul; perceptio autem Absolu-
tionis non est usus Officii, aut beneficii. Inva-
lidè tamen confertur Absolutio à suspensio non
tolerato tam quoad Ordinem, quam quoad ju-
risdictionem; & ipse conferendo contrahit in-
super irregularitatem. Si autem sit suspensus
toleratus, probabile est ei licitum esse absolve-
re, si se non ingerat, sed ab aliis ob utilitatem
propriam ad hoc requiratur. *Henriq. Laym. hic*
cap. 4. n. 17. Bonac. d. 3. p. 4. n. 4.

13. Interdictum quoque Absolutionem Sacra-
mentalem non impedit in foro interno, imò ne-
que Administrationem Sacramenti Pœnitentiæ,
Baptismi, & Confirmationis: exceptis iis, qui
Interdicto causam dederunt, etiam consilio,
auxilio, favore. Cum enim omnes Clerici so-
leant in eodem loco subesse Interdicto, non po-
tuerunt ob communem utilitatem ea Sacra-
menta omnibus prohiberi.

14. Irregularitas non est censura, nec obicem
ponit in ordine ad suscipiendam Absolutionem
Sacramentalem. Sed est tantum impedimen-
tum Canonicum in ordine ad susceptionem sa-
crorum Ordinum, aut usum susceptorum: quod
aliquando

aliquando ex delicto v. g. ex homicidio, aliquando tantum ex defectu naturali v. g. ex carentia sinistri oculi, vel ex defectu natalium provenire potest. Tollitur autem ab habente potestatem non per Absolutionem, sed per dispensationem, hac vel simili formâ; *Dispenso tecum in irregularitate quam ob hanc N. causam incurristi.* Irregularitates singulæ, cum earum expositione tractantur infra cum Sacramento Ordinis §. ultimo.

15. *Excommunicatio* verò cum sit censura per quam quis privatur Communione Ecclesiæ, impedit valorem Absolutionis, & licitum usum aliorum Sacramentorum tam passivum, quam etiam activum. Nisi aliquando excuset ignorantia invincibilis, vel metus mortis, infamiæ, gravis jacturæ bonorum &c. Nam censura, cum sit quasi Lex Ecclesiastica, non obligat cum tanto rigore & incommodo. Casus ex quibus incurritur excommunicatio referuntur cap. sequenti.

16. Quando autem Confessarius facultatem habet absolvendi à peccato reservato, quod annexam habet excommunicationem, debet pœnitentem primò eximere à vinculo excommunicationis, & postea à peccato absolvere. Quia cum peccatum soleat esse Pontifici reservatum ratione tantum excommunicationis annexæ, debet hæc prius esse sublata, ut Absolutio à peccatis validè conferatur.

FORMULA Absolutionis à Censura in foro conscientiæ hæc communiter usurpari solet. *Ego te absolvo à vinculo v. g. excommunicationis, suspensionis &c. quam incurristi propter hanc causam N. (si sit excommunicatus additur) & restituo Te Sacramentis Ecclesiæ, & Communioni fidelium, (si*

Tom. II.

K

fit

218 Pars 3. tract. 2. cap. 3. De Impedim. Absol. &c.
sit suspensus) executioni tuorum ordinum, vel officio-
rum, vel beneficiorum: In nomine Patris, & Filii, &
Spiritus sancti. Amen.

QUÆRES, A quo possit ferri Censura, &
quis modus requiratur?

RESP. Censuram ferre potest solus Superior
Ecclesiasticus, habens in foro externo jurisdic-
tionem sive ordinariam, sive delegatam. Ut
censura lata sit *valida*, præter legitimam feren-
tis jurisdictionem, debet servari substantialis
ordo iudicii, quando non à jure, sed ab ho-
mine fertur censura per sententiam particula-
rem. Primò itaque requiritur ut citetur Reus,
& moneatur sub comminatione censuræ; quia
aliàs non est contumax, nisi recuset obtempe-
rare. 2. Necessaria est à parte rei iusta causa
de qua reus sit convictus: vel causa quæ effi-
non subsistat, à parte rei tamen satis probata
fuit secundum allegationes fori externi: & in
hoc casu etiam innocens debet censuram obser-
vare in foro externo ad scandalum evitandum.

Ut autem censura sit *licita*, monitio Canoni-
ca debet esse triplex, vel ob justam causam una
tribus æquivalens. 2. Debet ex scripto recita-
ri. 3. Exprimi debet causa censuræ. 4. Reo
petenti exemplum Scripturæ intra mensem tra-
di debet; alioqui ipse Judex à divinis Officiis
suspenditur.

Sed quia Confessarius nihil horum in praxi
scire, aut exequi poterit; nisi in particulari
cognoscat qui casus, aut peccata sint reserva-
ta, & qualem ex jure censuram habeant an-
nexam, ea hic ad brevem, & distinctum or-
dinem contrahemus.

Quin

Quinam Casus censeantur Episcopis reservati.

Quinque Casus enumerat Lezana, verbo, *Casus reservati num. 2.* qui communiter dicuntur Episcopales. Nempe, peccatum habens de jure annexam penitentiam publicam, aut excommunicationem majorem, aut irregularitatem, nec non peccatum incendiarii, & publica blasphemia. Docet tamen cum aliis ibidem Lezana ex solo jure communi nullum esse casum Episcopis reservatum. Casus igitur Episcopales potius erunt illi, qui vel ex consuetudine, vel expressa eorum voluntate illis reservantur.

In Belgio ab Archiepiscopo Mechliniensi expressè reservantur casus sequentes. Raptus Virginum, Homicidium. Incendium deliberatè voluntate procuratum. Simonia. Sodomia. Hæresis. Apostasia. Incestus cum consanguineis, aut Sanctimonialibus. Injunctio manuum violenta deliberato proposito, cum læsione in Parentes. Sortilegium. Adulterium notorium. Addunt, & omnia delicta habentia excommunicationem majorem annexam; ac quæ sunt prædictis graviora. Casus hi omnes reservantur etiam ab Episcopis Antverpiensi, Gandensi, Brugensi, Iprensi, & Ruremundano. Nam Pastoralis ad usum totius illius Provinciae edito inferuntur. Iprensis insuper reservat sibi Casum Sacrilegii; & Mechliniensis peccatum carnis Complicis opere completum, sic ut Confessarius complex non possit ab eo absolvere. Hunc etiam Complicis casum Antverpiensis modò reservat. Prædictos casus omnes, ut memoriae promptius occurrant, Theologus noster sic nitidè expressit:

220 Pars 3. tract. 2. cap. 3. De Impedim Absol &c.
Incestus, Raptus, Sodomita, & notus Adulter,
Incendens, Perimens, Percussoresque parentum,
Sorti legus, Sectator, Apostata, & impius Emptor:
Sacrilagus servatur Ipra, complexque Malina
Nunc etiam Advatica Complex fert vincula Mitra.

In his, ubi actu reservantur, pro absolutione recurrentum est ad Episcopos, aut alios quos ipsi ad Casus etiam Episcopales approbant, aut designant. An verò Ordines Mendicantes vi suorum privilegiorum possint hodie in Belgio à casibus Ordinario reservatis absolvere, disputat cum quibusdam aliis Franciscus Bonæ Spei de Penit. *disp.* 10. n. 48. ubi pro parte affirmativa citat novem Recentiores, qui illam probant, tum quia, inquit, prohibitiones factæ ante Urbanum VIII. anno 1628. sunt tantum pro Italia: tum quia hæc Urbani VIII. prohibitio, tantum est, ne Regulares absolvant in vim privilegiorum illis ante Tridentinum concessorum, vel post confirmatorum; est autem, inquit, privilegium Pauli III. & Pauli V. uni Ordini, cum quo alii Mendicantes communicant, concessum de novo, & non solum in confirmationem, post Tridentinum, absolventi ab illis casibus: tum denique ajunt, quia Bulla Cænæ, & decreta S. Congregationis, Mendicantium privilegia de super revocantia, non sunt in Belgio promulgata. Verum ipse Bonæ Spei *supra*, negativam sententiam sustinet, maximè ob specialem Urbani VIII. declarationem, quam citat, & Alexandri VII. censurantis oppositum inter Propositiones sibi à Regularibus diœcesis Andegavensis propositas 30. Januarii 1659. His addo ejusdem Alexandri propositionem 12. inter prohibitas anno 1665.

Brevi

Brevis Expositio Casuum Episcopis reservatorum.

In gratiam Curatorum hujus diocesis, aliorumque, adjungo præcedentium Casuum expositionem, non nisi compendiosam & communem, quâ multum imminui potest sollicitudo in discernenda actionum particularium reservatione, dum in penitentia tribunalis occurrunt: ne aliquando accipiantur reservata pro non reservatis, aut contra, cum magno penitentis & Confessarii incommodo: sed salvo in singulis Maiorum judicio, sicubi aliter sentirent. Procedam autem eo ordine quo Casus illi superius recensentur.

Raptus virginum est, ablatio qua femina talis violenter, contra suam voluntatem, aut eorum sub quorum potestate erat, de uno loco trahitur ad alium, sive ad copulam tantum carnalem, sive etiam ad ducendum in uxorem. Unde sequitur primò, non incurri hunc Casum reservatum, si puella absque violentia, tantum pretio, aut blanditiis inducta sequitur sollicitantem: quia sic non est propriè raptus. Si tamen vis adhibeatur, quamvis ipsa non sit invita, sed inviti sint parentes quibus subest, aut curator, aut sponsus, tunc verè est raptus, & hic Casus incurritur. 2. Si quis vim puellæ intulit, sed à loco suo non abduxit, non est raptus, sed stuprum, ex sententia communiori. 3. Raptum hunc etiam non incurrit sponsus, qui virginem sibi legitime desponsavit, si volentem per vim invitatis parentibus abduxit ex domo paterna, & rem cum ea habuit, si nullo alio modo sponsam sibi debitam habere potuit. Quia, licet graviter peccavit eam sic deflorando & abdu-

222 Pars 3 tract. 2. cap. 3. De Impedim. Absol. &c.
cendo, hoc tamen in jure non censetur raptus,
eo quod ex desponsatione jus illi compete-
bat, ut sponsam sibi ad nuptias haberet. Ita Doctores
passim, qui citant etiam responsum Alexandri
III. in cap. cum causam, de raptoribus, id non
esse proprie raptum, neque etiam matrimonio
impedimentum præbere. Casum raptus non e-
vadit, qui per alios virginem ad se rapi curavit.
Nota denique, etsi puella rapta, jam esset resti-
tuta. & omnia utrimque redintegrata, non
posse tamen adhuc raptorem absolvi, nisi ad E-
piscopum recurrat, quia equidem Casum refer-
vatum rapiendo antea incurrit.

Homicidium, est voluntaria, & injusta homi-
nis occisio. Non reservatur homicidium casua-
le, sive Casu aliquo commissum: non etiam fa-
ctum in furore, amentia, aut ebrietate plena ra-
tionis usum auferente: neque etiam patratum
sine advertentia & consensu sufficienti ad pec-
catum mortale. Voluntas interna occidendi
quantumvis absoluta, & mortalis, etiamsi ar-
ma fuerint ad occidendum parata, & insidie
structæ, non secuto effectu, non reservantur.
Si quis volens alterum occidere, sclopi glande,
aut gladio, aliove instrumento eum graviter vul-
neraverit, peccatum non est reservatum, si
mors postea inde secuta non fuerit. Qui occi-
dit iniquum aggressorem vitæ, aut fortunarium
suarum, cum moderamine inculpatae tutelæ,
non incurrit Casum reservatum: neque famulus
qui in hoc Domino suo cooperatur. Incurrit
autem hanc reservationem qui alteri vitam au-
fert per venenum, aut maleficium: item qui
procurat abortum foetus animati: quia is vere
homicidium committit. Idem dicendum de eo
qui ad alterius mortem, quantumvis occulte
causam

causam efficacem posuit effectu secuto. Sed non incurrit miles, qui in bello iusto etiam innocentem occidit, volens tantum hostem occidere.

Incendium, quod fuit deliberata voluntate procuratum. Hinc ad incurrendum hanc reservationem non sufficit, ex negligentia, aut temeritate incendio causam præbuisse. Neque incendium ab alio malitiosè positum extinguere nolle, etsi id possis: aut etiam ponendum non impedire. Quia etsi tales graviter peccent, non sunt tamen propriè incendiarii. Videntur tamen hanc reservationem incurere, qui incendium efficaciter mandant, aut ad hoc alios adhibent: quia hoc est verè incendium voluntariè procurare. An verò idem sit de illis qui consilio, vel auxilio remotè concurrerunt, non satis colligatur ex illis verbis, incendium deliberatà voluntate procuratum, cum plerumque ubi tales comprehendendi sunt, addi solet: qui etiam consilium vel auxilium impenderint. Caterum excommunicatio & reservatio Pontificia in *Cap. Tua nos, de sent. excom. in sexto*, dicitur lata in Incendiarios, qui postquam sunt per Ecclesiæ sententiam publicati, pro absolutionis beneficio ad Sedem Apostolicam sunt mittendi. Quam publicationem non existimo hic ad reservationem Episcopalem requiri.

Simonia, est quælibet studiosa voluntas emendi, aut vendendi pretio temporali aliquid spirituale, aut spirituali annexum: &c. Ut hæc censetur reservata, debet voluntas illa prodire in actum externum, & simoniam complere. Signum Simoniæ completæ inter alia est contractus utrimque initus. Videtur omnis simonia externa & completa hic reservari. Cum autem in tali simonia non detur levitas materiæ: tantum

224 Pars 3. tract. 2. cap. 3. De Impedim. Absol. &c.
contingit illam non reservari ex actus imperfectione, aut ex ignorantia. Simonia realis in beneficio Ecclesiastico est etiam Pontifici reservata. Quibus verò in casibus peccatum simoniae in particulari committatur, reperies deductum infra de præceptis cap. 12.

Sodomia, est congressus contra naturam, & strictius sumpta, est congressus duorum ejusdem sexus, ut maris cum mare, vel feminae cum femina. Non incurrit hunc Casum servatum qui in se procurat pollutionem, etiam adhibitâ operâ alterius cujuscunque sexus per solos contactus manuum, aut aliorum membrorum sine congressu carnali. Incurritur autem certò si duo ejusdem sexus inter se commisceantur, masculus cum masculo, aut femina cum femina, qui est modus admodum turpis & præposterus, & ad generationem non ordinatus. Sunt qui existimant, per Casum Sodomiae non reservari copulam præposteram viri cum muliere, ut si maritus cum uxore extra vas debitum commisceatur, quia tunc non est diversitas sexus, quam ad Sodomiam propriè dictam requirant, quæ majorem habet deformitatem. Verius tamen videtur Casum illum pro vera Sodomia reputandum esse, & sic eam appellat Cajetanus in *summa ver. Sodomia*, item Eman. Sà *ver. Luxuria*. Lessius *lib. 4. cap. 3. dub. 13*. Covar. *de sponsal. p. 2. cap. 7*. Certum & hunc Casum reservatum incurri per peccatum bestialitatis, quâ homo cum quacunque bestia commiscetur: etiam ex hoc capite, quod hoc peccatum sit gravius, quam Sodomia quæ cum homine committitur: item per concubitum cum dæmone in corpore assumpto. Certum denique est, hunc casum non incurri inter conjuges si modus congregiendi sit præposterus,

sterus, sed non extra vas in homine ad copulam ordinatum. Inter alias pœnas Sodomitæ, si fuerit Clericus, omni privilegio clericali, officio, beneficio, dignitate privatus degradatur, & brachio sæculari traditur, apud Navarrum cap. 27. num. 249.

Hæresis, est error intellectus Fidei Catholicæ contrarius, ab eo qui Christum profitetur, cum pertinacia assertus. Ex hac definitione patet, illum non incurere casum reservatum hæresis, qui est Judæus aut Paganus, qui in Christum non crediderunt: quia illi non dicuntur hæretici, sed infideles. Censetur ille *cum pertinacia* errorem asserere, qui sciens illum esse contra fidem Ecclesiæ Catholicæ, nihilominus illi assentitur, eumque asserit.

Incidunt igitur in hunc Casum omnes illi, qui hæresim, quam in corde latentem habent, aliquo signo exterius sufficienter manifestant, sive verbo, sive scripto, etiam nuru. Idem est de illis qui hæreticis tantum implicite adhærent, credendo pertinaciter vera esse quæ illi docent, quamvis in specie nesciant quid illi teneant. Incidunt etiam qui in aliquo articulo fidei positivè dubitant, sic ut parati non sint dubium deponere si melius instruantur; quia tales non habent, nec habere volunt illum assensum firmum, quem fides ex sua ratione formali requirit. Non incidunt tamen qui dubitant ex ignorantia, vel ex infirmitate, ex eo quod dubitationem subortam ab imaginatione sua expellere nequeant, etsi non desit voluntas per meliorem instructionem eam repellendi.

Non censentur hac reservatione comprehendi, qui solum, spe lucri, aut alia passione victi, aliquid exterius fecerunt in fidei præjudicium,

226 Pars 3. tract. 2. cap 3 De Impedim. Absol. &c.
ut imagines Sanctorum deponere, aut eas male tractare. Quia quamvis graviter peccaverint, non deposuerunt tamen fidem internam, nec habuerunt errorem intellectus, qui ad hæresim requiritur, uti patet supra ex illius definitione. Neque comprehenduntur qui interius in animo adhæserunt aliquibus erroribus v.g. Lutheri, aut Calvini, si errores illos nullo plane signo exteriori manifestarunt. Tum quia hæresis illa in omne ad reservationem non censetur completa: tum quia Ecclesia actus merè internos judicare & punire non solet, uti passim docent tam Theologi, quam Canonistæ. Idem judicandum est de illis qui hæreticorum conciones audiverunt, modò in animo fidem sat firmam retinuerunt. Quia etsi graviter peccaverint, si se hæresis periculo exposuerint, per hoc tamen hæretici non fuerunt.

Per hunc Casum non reservatur Episcopo lectio librorum hæreticorum: reservatur tamen Pontifici tam hæresis, quam librorum hæreticorum lectio, retentio, impressio, in *Bulla Canonis art. 1.* De quibus plura, & alia ad hæresim pertinentia reperies infra, *part. 3. tract. 6. quass. 12.* Item, praxim Hæretico Ecclesiæ reconciliandi, *part. 3. tract. 3. cap. 8.*

Apostasia, est defectio à fide, à religione, vel ab ordine. De apostasia à Fide quomodo reservetur jam diximus: nam hæc ab Hæresi tantum ferè differt in eo, quod illa sit totalis defectio à Christo, hæresis verò ab aliquo, vel aliquibus punctis fidei. Apostasia à Religione dicitur, quando professus quovis modo, Religionem approbatam deserit sine licentia cum intentione non redeundi ad illam, vel aliam, sed ducendi vitam laicalem, vel clericalem in sacro. Dixi pro-

professus quovis modo, quia ad apostasiam non requiritur in omnibus professio solennis. Apostasia ab Ordine dicitur, per quam Clericus in sacris constitutus deserit habitum clericalem ut more laici vivat: vel tali animo constitutus in Minoribus, cum beneficio, non desert insignia clericatus. Dixi, ut more laici vivat, quia Clericus etiam in sacris constitutus, si habitum dimittat sine causa, etsi graviter peccet, imo ipso facto beneficio excidat, ex *Constit. Sixti V.* non censetur tamen apostata, quamdiu habet animum habitum clericalem resumendi. Non incurrit etiam hanc reservationem Clericus qui cum beneficio gerit quidem habitum & tonsuram, sed cum animo dimittendi, & more laico vivendi, cum beneficio. Quia quamvis interius sit apostata, non ponit actum externum qui ad reservationem requiri solet. Extat etiam pena excommunicationis contra eum qui Apostatam recipit, occultat, aut defendit.

Incestus, cum consanguineis, aut Sanctimonialibus: quamvis incestus genericè sit carnalis commixtio cum consanguinea, aut affine usque ad quartum gradum, hic tamen reservatur tantum incestus ille qui committitur cum consanguineis, non verò cum affine, quod bene notandum. Porro ad incestum propriè dictum requiritur à Theologis ut sit commixtio perfecta, sive, in vase à natura ad copulam ordinato. Hinc reservatio hæc non incurritur, si quis habuerit cum consanguinea tactus impudicos, aut effusionem seminis extra vas naturale, quia quamvis per hæc valdè graviter peccetur, non sunt tamen incestus, ut patet ex definitione supra. Ob eandem rationem, non subjacet huic reservationi attentatio, & conatus copulam

228 Pars 2. tract. 1. cap. 3. De Impedim. Absol. & c.
consummandi cum consanguinea; si in re copu-
la non sit secuta, ut inter impuberes, aut alios
qui per ætatem seminare nequeant.

Ut incestus cum Sanctimoniali censeatur
completus & reservatus, requiruntur eadem
quæ diximus de consanguinea. Per Sanctimo-
nialem intellige quamlibet in Ordine aliquo ap-
probato professam: quod si hic incestus admit-
tatur intra septa Monasterii, incurritur etiam
excommunicatio Pontifici reservata per Grego-
rium XIII. anno 1575.

Injectio manuum violenta, deliberato propo-
sito, cum læsione in parentes. Hæc itaque refer-
vatio non incurritur ubi non concurrunt hæc
tria, violentia, animus deliberatus, & corpo-
ralis læsio parentis. Per *Parentes* hic non tantum
intelligitur pater & mater, sed etiam avus, & a-
via, & superiores ascendentes, uti satis patet ex
l. appellatione parentum, ff. de verborum signif. Ve-
rius autem existimo non comprehendi respectu
viri, patrem & matrem, avum & aviam suæ u-
xoris: uti nec nomine patris vitricum, aut no-
mine matris novercam, nisi Reservans declara-
verit se velle nomen Parentum ad illos etiam
extendere: quia constat reservationem strictè
interpretandam esse; & in dubio, de illa facta
non præsumi. Per injectionem manuum intel-
ligitur etiam ea læsio quæ fit per pedes, brachia,
& alias corporis partes; nam nomen manuum
non exprimitur ut alia membra excludantur,
sed quia manus sunt ordinarium instrumentum
percussionis, & læsionis. Neque requiritur ut
læsio fiat per manum aut pedem immediatè,
sed sufficit fieri mediatè per baculum, lapidem,
scelopum, aliudve instrumentum. Neque ne-
cessarium videtur ut læsio sit gravis, quia læsio
etiam

Part 3. 17. 2. cap. 3. De Impedim. Absol. &c. 22
etiam levis facta cum deliberatione & violentia, respectu parentum censetur gravis injuria, & reservatione digna. Ab hac etiam non excusat quod parentes male agendo læsionem illam meriti fuerint. Quia ad filium aut filiam (minimè pertinet parentes etiam meritos punire.

Excusatur tamen ab hac reservatione, qui parentem læsit in se immodico furore sævientem, aut mortem intentantem, si tantum fecit quod necessarium erat ad sui defensionem, & periculum fugam, aut alio modo vitare non potuit. Item qui ex subita iracundia posuit actionem qua parentem lædendum minimè putavit: aut qui lædere quidem voluit, non tamen actu læsit. Hunc casum non reperio inter Pontificios, sed soli Episcopo reservatum.

Sortilegium, est superstitiosa quædam divinatione, quæ fit per sortes ad aliquid futurum, vel occultum cognoscendum: ut si quis ex jactu & dispositione aleæ velit divinare de alicujus vita longa, aut brevi, de successu itineris, aut alterius negotij. In his gravis malitia est, & merito reservata, quando sic fiunt ut sortibus illis vis aliqua divina inesse credatur ad revelandum occultos rerum eventus. Sortes illæ aliquando dicuntur consultoriæ, ex quibus quasi consultatur quid in hac, vel illa re ambigua agendam sit, ut an eligendus hic aut ille status, an ineundus hic aut ille contractus, & si sic de aliis actionibus suis, aut alienis. Possunt tamen aliquando sortes illæ sine peccato, adeoque sine reservatione adhiberi, quando non ob virtutem quasi adjunctam sortibus, sed mere usurpantur ad tollendam dubium, quod video alio modo non auferendum: ut si ad aliquod iter, vel expeditionem profecturus, nesciam quos ex multis
mihî

230 Pars 3. tit. 2. cap. 3. [De Impedim. Absol. &c.
mihi socios adjungam, ne cogar continuo dubi-
us hæere decernam illos eligere, qui ex urna
calculos tantum albos extrahent, seposito in aliis
ex hoc electionis modo scandali periculo. Sortes
etiam aliæ sunt divisoriæ, in quibus si non collocetur
virtus aliqua quasi divina, vel commercium cum
dæmone, usurpari possunt sine peccato, sive ad
hæreditatis divisionem, sive ad litis compositionem,
cum partium consensu. Quia nihil creditur illis
inesse virtutis, nisi liberam determinationem sive
contractum illorum qui ad rem illam ius habent,
ut sit illius in quem fors ceciderit. Aliæ sunt
species superstitionis, veneficium, maleficium,
incantatio &c. quæ in nomine sortilegij non
comprehenduntur, de quibus agitur infra part. 3. tract. 5. cap. 1.

Adulterium notorium. Hic non comprehenditur
quodlibet adulterium, etiamsi sit completum, &
perfectum. Hinc à quovis adulterio occulto
potest per se absolvi Parochus, aut alius ad hoc
Confessarius legitimus. Tantum igitur per hunc
casum reservatur Episcopo adulterium, quod ad
aliorum notitiam devenit, etsi non sit omnino
publicum, aut in iudicio probatum. Unde hoc
peccatum, cum in se completum, & exterius
notorium esse debeat, facile à quovis adulterio
occulto discerni potest. Hic addo, quod de his in
Synodo Antverpiensi tit. 5. de Sacram. Penit. cap. 7.
decernitur, ut à casibus Episcopo reservatis,
quando crimina notoria non sunt, absolvi
possint omnes Pastores, & Superiores Ordinum
qui externorum Confessiones audire solent.

Complex, est hic quæ in actu carnali cum
Confessario peccavit; quam proinde per hanc
reservationem, idem Confessarius non potest
valide

Pars 3. tr. 2. cap 3. De Impedim. Absol. & c. 231
validè ab isto peccato absoluere. Potest tamen
absoluere eandem personam, aut aliam, pro eo
tempore quo tantum cum alio suo Confessario
carnaliter peccavit. Peccatum hoc complicitis,
prout verba sonant, ut censeatur reservatum,
non requirit ut copula intervenerit, sed tantum
ut fuerit peccatum carnale, quale essent tactus
graviter impudici, aut alij actus externi morta-
liter peccaminosi in genere luxuriæ. Tam dete-
stabile, & noxium est hoc peccatum, ut meritò
vocetur incestus sacrilegus. utpote inter patrem,
& filiam spiritualem: ideòque secundum anti-
quos canones pro pæna talis copulæ decreta fuit
peregrinatio 22. annorum, ex præscripto Cæle-
stini Papæ, ut habetur tom. 1. Concil. fol. 157.

Ex præmissa Expositione Casuum Episcopa-
lium, facilius etiam discernes, quomodo proce-
dendum sit circa Casus sequentes Pontifici re-
servatos, dum circa illos actiones particulares
occurrunt. Porrò, quando à casibus Pontifici
reservatis possint etiam Episcopi absoluere, re-
peries infra *Cap. 4. in fine.*

CAPUT IV.

Casus & Excommunicationes Pontifici reservatæ.

§. I. *Reservata in Bulla Cane Domini.*

Prima est, excommunicatio in Hæreticos cu-
juscunque Sectæ: eorumdem fautores, li-
bros ipsorum legentes, tenentes, aut imprimen-
tes; atque in schismaticos.

Secunda in appellantes ad futurum Concili-
um, ac eorum fautores.

Tertia,